

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการให้บริการทางการเงินของธนาคารออมสิน
โดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการ

ธนาคารออมสินได้มีหนังสือ ที่ ลธ. ๒๐๖๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยธนาคารออมสินมีความประสงค์จะประกอบธุรกิจให้บริการทางการเงินโดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการผ่านระบบ Payment Online ให้แก่นิติบุคคลต่าง ๆ อาทิ การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยธนาคารออมสินจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนรับชำระเงินและออกใบเสร็จรับเงินและใบกำกับภาษีอย่างย่อแทนผู้ประกอบการ ในการนี้ ธนาคารออมสินได้มีหนังสือไปยังกรมสรรพากรเพื่อขอหารือว่าการประกอบธุรกิจดังกล่าวจะต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ ซึ่งกรมสรรพากรได้แจ้งว่าธนาคารออมสินอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และต้องจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการประกอบกิจการดังกล่าว แต่ธนาคารออมสินมีความเห็นไม่สอดคล้องกับความเห็นของกรมสรรพากร

ต่อมาธนาคารออมสินได้มีหนังสือ ที่ กธ. ๔๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า การประกอบกิจการให้บริการทางการเงินโดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการให้แก่ผู้ประกอบการเป็นกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสินตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ประกอบกับมาตรา ๓ (๘) แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยการประกอบกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนั้น การประกอบกิจการดังกล่าวจึงเป็น “การธนาคาร” ของธนาคารออมสิน ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา ๙๑/๓ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร และไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามนัยมาตรา ๗๗/๓ แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของธนาคารออมสินในกิจการบางประเภทนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยพิจารณาให้ความเห็นมาครั้งหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ตามบันทึก เรื่อง การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มของธนาคารออมสินในกิจการบางประเภท (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๖/๒๕๓๘)

ดังนั้น เพื่อให้การให้บริการทางการเงินโดยเป็นตัวแทนรับชำระเงินค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการ และออกใบเสร็จรับเงินและใบกำกับภาษีอย่างย่อแทน

ผู้ประกอบการของธนาคารออมสินเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ธนาคารออมสินจึงขอหาหรือว่าการประกอบกิจการเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการของธนาคารออมสินจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือของธนาคารออมสิน โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมสรรพากร) และผู้แทนธนาคารออมสิน เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า การประกอบกิจการใดในราชอาณาจักรจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ ย่อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๗/๒^๑ แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งบทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้การขายสินค้าหรือการให้บริการโดยผู้ประกอบการ หรือการนำเข้าสินค้าโดยผู้นำเข้าซึ่งได้กระทำในราชอาณาจักร ให้อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ส่วนการประกอบกิจการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะนั้นย่อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑/๒^๒ แห่งประมวลรัษฎากร และถ้าการประกอบกิจการใดอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ หรือได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ กิจการนั้นย่อมไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม^๓ เว้นแต่การประกอบกิจการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะนั้นเป็นการประกอบกิจการเฉพาะอย่างของกิจการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑/๒ ไม่ว่าจะเป็นกิจการเฉพาะอย่างที่มีใช้กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรง

^๑ มาตรา ๗๗/๒ การกระทำการดังต่อไปนี้ในราชอาณาจักร ให้อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามบทบัญญัติในหมวดนี้

- (๑) การขายสินค้าหรือการให้บริการโดยผู้ประกอบการ
- (๒) การนำเข้าสินค้าโดยผู้นำเข้า

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๙๑/๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๙๑/๔ การประกอบกิจการดังต่อไปนี้ในราชอาณาจักร ให้อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามบทบัญญัติในหมวดนี้

- (๑) การธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายเฉพาะ
- (๒) การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (๓) การรับประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต
- (๔) การรับจำนำตามกฎหมายว่าด้วยโรงจำนำ
- (๕) การประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ เช่น การให้กู้ยืมเงิน ค่าประกัน แลกเปลี่ยนเงินตรา ออก ซื้อ หรือขายตั๋วเงิน หรือรับส่งเงินไปต่างประเทศด้วยวิธีต่าง ๆ
- (๖) การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร ไม่ว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นจะได้มาโดยวิธีใดก็ตาม ทั้งนี้ เฉพาะที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา
- (๗) การขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในตลาดหลักทรัพย์

- (๘) การประกอบกิจการอื่นตามที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๗๗/๓ นอกจากกรณีตามมาตรา ๙๑/๔ กิจการใดที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา ๙๑/๒ หรือได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะตามมาตรา ๙๑/๓ ย่อมไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔ นี้

กับกิจการตามมาตรา ๙๑/๒ หรือเป็นกิจการเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการตามมาตรา ๙๑/๒ ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นกิจการที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม การประกอบกิจการต่าง ๆ เหล่านั้นต้องอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา ๙๑/๔^๔ แห่งประมวลรัษฎากร

สำหรับการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑/๒^๕ แห่งประมวลรัษฎากร นั้น การประกอบกิจการการธนาคารตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์หรือกฎหมายเฉพาะเป็นการประกอบกิจการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะด้วยตามมาตรา ๙๑/๒ (๑) โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๙๑/๓ (๑)^๖ กำหนดยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น การประกอบกิจการการธนาคารของธนาคารออมสินซึ่งกำหนดโดยพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ จึงได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะตามบทบัญญัติดังกล่าว

การให้บริการทางการเงินของธนาคารออมสิน โดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการให้แก่บุคคลต่าง ๆ ตามกรณีข้อหารือ นั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๗^๗ แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่บัญญัติให้จัดตั้งธนาคารออมสิน

^๔ มาตรา ๙๑/๔ กิจการเฉพาะอย่างของกิจการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙๑/๒ ดังต่อไปนี้ ให้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามหมวด ๔

(๑) กิจการเฉพาะอย่างที่มีใช้กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการตามมาตรา ๙๑/๒

(๒) กิจการเฉพาะอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการตามมาตรา ๙๑/๒ ซึ่งพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นกิจการที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในกรณีที่มีปัญหาว่ากิจการใดเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการตามมาตรา ๙๑/๒ หรือไม่ อธิบดีจะเสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรพิจารณากำหนดขอบเขตและเงื่อนไขของการประกอบกิจการก็ได้ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรได้วินิจฉัยแล้ว ให้ประกาศคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยภาษีอากรในราชกิจจานุเบกษา

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๖ มาตรา ๙๑/๓ ให้ยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับกิจการดังต่อไปนี้

(๑) กิจการของธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ มาตรา ๗ ให้จัดตั้งธนาคารออมสินขึ้นเพื่อประกอบธุรกิจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับฝากเงินออมสิน

(๒) ออกพันธบัตรออมสิน และสลากออมสิน

(๓) รับฝากเงินออมสินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว

(๔) ทำการรับจ่ายและโอนเงิน

(๕) ซื้อหรือขายพันธบัตรรัฐบาลไทย

(๖) ลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งรัฐมนตรีอนุญาต

(๗) การออมสินอื่น ๆ ตามที่จะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

ขึ้นเพื่อประกอบธุรกิจรับฝากเงินออมสิน ออกพันธบัตรออมสินและสลากออมสิน รับฝากเงินออมสินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว ฯลฯ รวมทั้งสามารถประกอบธุรกิจในกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งมาตรา ๓ (๘)^๔ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๙๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกา ฯลฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดให้การบริการทางการเงินเป็นกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารที่ธนาคารออมสินพึงประกอบได้ ประกอบกับข้อ ๑๐^๕ แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยการประกอบกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๗ (๘) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดให้ธนาคารออมสินให้บริการทางการเงินโดยเป็นตัวแทนของบุคคลใด ๆ เพื่อจ่าย เรียกเก็บ หรือรับชำระค่าที่ดิน ค่าชดเชยการลงทุน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือเงินประเภทอื่น รวมทั้งให้บริการทางการเงินในลักษณะอื่นที่ธนาคารพาณิชย์สามารถกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น การให้บริการทางการเงินของธนาคารออมสิน โดยเป็นตัวแทนรับชำระสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการให้แก่นิติบุคคลต่าง ๆ จึงเป็นการประกอบกิจการ “การธนาคาร” อันเป็นปกติธุระของธนาคารออมสิน ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารออมสินซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ และอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามนัยมาตรา ๙๑/๒ (๑)^๖ แห่งประมวลรัษฎากร หากใช่เป็นการประกอบกิจการเฉพาะอย่างของกิจการการธนาคารซึ่งอยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามนัยมาตรา ๙๑/๔ แต่อย่างใดไม่ แต่โดยที่มาตรา ๙๑/๓ (๑)^๖ แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้การประกอบกิจการของธนาคารออมสินได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ การให้บริการทางการเงินของธนาคารออมสิน โดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการ จึงเป็นการประกอบกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะตามบทบัญญัติดังกล่าว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) จึงเห็นว่าการให้บริการทางการเงินของธนาคารออมสิน โดยเป็นตัวแทนรับชำระค่าสาธารณูปโภคหรือค่าสินค้าและบริการให้แก่นิติบุคคลต่าง ๆ เป็นกิจการของธนาคารออมสินที่ได้รับยกเว้นภาษีธุรกิจ

(๘) กิจการอันพึงเป็นงานธนาคาร ตามที่จะมีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้ทั้งนี้ ให้ประกอบได้ตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^๔ มาตรา ๓ กิจการอันพึงเป็นงานธนาคารที่ธนาคารออมสินพึงประกอบได้ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๘) การให้บริการทางการเงิน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ ข้อ ๑๐ ให้ธนาคารออมสินให้บริการทางการเงินโดยเป็นตัวแทนของบุคคลใด ๆ เพื่อจ่าย เรียกเก็บ หรือรับชำระค่าที่ดิน ค่าชดเชยการลงทุน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือเงินประเภทอื่น รวมทั้งให้บริการทางการเงินในลักษณะอื่นที่ธนาคารพาณิชย์สามารถกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการธนาคารออมสินกำหนด

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

เฉพาะตามมาตรา ๙๑/๓ (๑)^{๑๒} แห่งประมวลรัษฎากร จึงไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม
ตามนัยมาตรา ๗๗/๓^{๑๓} ประกอบกับมาตรา ๙๑/๓ แห่งประมวลรัษฎากร

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๒

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น